

Universitätsbibliothek Paderborn

Venerabilis Patris Thomæ à Jesu ... Opera Omnia

Homini Religioso Et Apostolico Tam Qvo Ad Vitæ Activæ, Qvam
Contemplativæ functiones utilissima, Duobus Tomis Comprehensa. In
Qvibvs Singvlari Pietate, Varia Ervditione Clariori Et Breviori Stylo
Continentvr Et Explicantvr ...

Tomás <de Jesus>

Coloniæ Agrippinæ, 1684

Capvt I. Posse dari puram contemplationem, eamq[ue] sæpißimè in viris
perfectis contingere, sine phantasmatum speculacione.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38621

que ipso uniri, non secus ac cérvis ad fontes aquarum anhelans, desiderat.

In tertio vero & supremo omnium gradu mens pietate DEI immensa benignissime præventa, DEO ipso apicem affectivæ & verticem intellectivæ potentie immediate tangente, illuminante & inflammante tam validè, ut imbecillis creatura confessim & quasi instantaneè defluat & deficiat à leipsa, & super se mirabiliter rapiatur, ac suavissime proflus allicitur, intimeque & amorosè superbenignissimo Creatori velut sposo immediatè unitariæ conjugatur, prorsus ut in beatissimæ Trinitatis mutuo nexu, amore & osculo se mediæmveniat. In hac igitur unione mentis creatæ cum increata Veritate, felicitas hujus vitæ summa consistit, in eaque mysticam Theologiam verè positam esse S. Dionysius docuit, ut infra fuisse disleremus. Hæc autem tertia hierarchia Seraphica contemplatio ad viam unitivam supernaturel jure pertinet: est enim propria illarum mentium, quæ DEO opt. max. strictissimo amoris nexus copulantur.

Sed antequam ad hos contemplationis gradus accedamus, enucleandum prius erit, num in hac vita possit ulla contemplatio, quæ pura & sine phantasmatum incursione dicitur, inveniri.

C A P V T . I.

Posse dari puram contemplationem, eamq; sapientiæ in viris perfectis contingere, sine phantasmatum speculatione.

PHILOSOPHI Aristotelem fecuti, qui ³, de anima, textu 30. numquam sine phantasmate animam speculati, affirmat, communi consensu docent, in hac vita necessarium esse, operante intellectu circa aliquod objectum, simul operatiphantasiam circa illud, vel alterum simile, vel aliquo modo ab illud percipiens; sive moveatur ab intellectu, sive à suo obiecto. Et hoc est quod vulgo dicitur; intellectum non posse intelligere in hac vita sine conversione ad phantasmata: quasi velint operationem phantasie semper necessariò comitari debere operationem intellectus, saltem in hoc statu.

Hanc verò connexionem sive dependentiam à phantasmate non solum in intellectuibus circa naturalia objecta, sed etiam in quaenamque, etiam supernaturali, omnino esse necessariam, docuit aperte divus Thom. 1. part. quest. 48. art. 7. & cum eo ferè communis DD. lenencia; ac propterè ipse D. Thom. 1. part. quest. 94. art. 2. etiam docuit, quid primus homo in statu innocètiae eundem naturalem intelligendi modum habuit per conveisionem ad phantasmata: quam ita esse statui hujus vitæ annexam & connaturalem docuit 2. 2. quest. 173. art. 4. ut etiam in visionibus intellectuibus & supernaturalibus, que ex divina illustratione Propeheis contingere solebant, inveniatur.

Pro contraria verò sententia plurima sunt & aperta Parrum testimonia. D. August. tractat. 102. in Ioan. Cum verò, inquit, spiritus alius ceperit omnia dijudicare, ipse autem à nemine dijudicari, et transi in hac vita adhuc velut per speculum ex parte perficit, tamen non ullo corporis sensu, non ultra imaginaria cognitione que caput, aut fingit qualiumcumq; similitudines corporum. sed mentis certissima intelligentia DEVM intelligit non corpus esse sed spiritum.

Ei infra: *Quidquid enim tale spiritualibus de DEO cogitationibus ex corporum coniugidine occur-*

rit, negando atque respondo, tamquam importunus muscas, ab interioribus oculi abigunt. & sincerari eis lucis acquiescent; quatenus ac judice, huiusmodi imagines corporum suis interna affectibus inuenient, sed as omnino esse convincunt.

Idem quoque August. lib. 12. sup. Gen. ad litteras clarius docuit, ubi ex professo tria visionum genera distinguit, nempe corporalem, spiritualē, & intellectualem, per comparationem ad tres carlos; ita ut visioni corporali primum celum respondet; spirituali, quam ipse imaginariam vocat, secundum celum; intellectuali vero tertium celum. Intendit igitur Augustinus tunc illobi potissimum ostendere, namque illam D. Pauli ad tertium usque celum, intelligi debere, siquid est visionem intellectualem DEI: deinde mox in locis probat, hæc tria visionum genera distinguentes hoc, quid visio spiritualis (ut nate visionem corporalem praetermittat, de qua non est difficultas) vestitur circa corporales imagines, ut similitudinem intellectualem vero visio circa intelligentibiles objecta omnino ab imaginatione abstracta. Quæ ut clarius constent, aliquaque de Patris proferamus loca.

Quærit igitur cap. 3. illius libri de raptu dñi Pauli his verbis: *Aduic quare potest, utrumque imagines corporis fuerint (nempe ea, que in raptu vide Paulus) ad ea substantias que nullam corporis similitudinem gerit, sicut DEVS, sicut ipsa mens hominæ, vel intelligentia, vel ratio; sicut virtutes, prudenter, justitia, charitas, &c. quasi intelligentia atque cogitando enumeramus, discernimus, definitam, non ueritatem earum lineamenta vel colores, aut quoniam sonent, aut quid redoleant, aut quid in ore separant, aut quid contra tantibus de calore seu frigore, delineantur seu aperitare renuntiant; sed alia quadam visione, dia luce, dia serum evidenter, ea que longè ceteris prestantiore atque certiore.*

Et infra cap. 5. Si autem, inquit, spiritus erat, aut corporis imaginem prebut, aut sic visionem est, quemadmodum videtur sapientia sine ullius imaginibus corporum.

Deinde cap. 6. speciarum explicans triagenera visionum, ita inquit: *Ecce in hoc unoprecepto, colligitur. Diliges proximum tuum tamquam te ipsum, tria visionum genera occurunt: unus per oculos, alterum per spiritum hominis (id est, imaginationem) quo proximus & absentia cogitatur; tertium, per con-*

tinuum

acclans, desideria
mensa beatitudinis
e potentie immensae
ab cellulorum statu
per se mirabiliter
superbenignus.
Ortus ut in beatitudine
In hac gratia
vitam summae con-
sylis docet, et
contemplatio illarum mentium,
uicelaudum pietatis
ephantasmatum

tritum mentis, quo ipsa dilectio intellectu conficitur. In his tribus generibus illud primum manifestum est omnibus: in hoc enim videtur celum & terram, & omnia que in eis conficiuntur oculis nostris. Nec illud alterum, quo absentia corporalis cogitantur, insinuare difficile est; ipsum quippe celum & terram, & ea que in eis videre possumus, etiam in tenebris constituti cogitamus; ubi nihil videntes oculis corporeis, animo tamen corporales imagines intuemur. Tertium vero illud, quo dilectio intellectu conficitur, eas res continet, que non habent imagines similes, quae non sunt quod ipse.

Et intra cap. 12. Quando autem penitus avertitur atque abripitur animi intentio a sensibus corporis, tunc magis ecclasis dei solet, tunc omnino quemcumque sunt presentia corpora, & patetius oculi non videntur, nec ullae voces prouersus audiuntur, totus animi contutus aut in corporum imaginibus est per spiritualium, aut in rebus incorporis, nulla corporis imaginatione figuratus, per intellectualem visionem.

Pecunia cap. 24. Hoc igitur, inquit, natura spiritualem, in qua non corpora sed corporum similitudines exprimuntur, inferiori generi visiones haberet, quam illud mentis atque intelligentia lumen, quo & ista inferiora disjudicantur, & ea cernuntur, que neque sunt corpora, neque ullae gerant formas similes corporum, veluti ipsa mens & omnis anima affectio bona. Quo enim alio modo ipse intellectus nisi intelligentia conficitur? Ita & charitas, gaudium, pax, longanimitas, & cetera hujusmodi. & ipse DEVS ex quo omnia, per quem omnia, in quo omnia.

Et infra eodem capite constituit discrimen inter istas tres visiones, in eo quod corporalis visio non potest esse sine spirituali; spiritualis potest esse sine corporali, indiget tamen intellectuali, ut disjudgetur; intellectualis autem potest esse sine spirituali & imaginaria.

Deinde cap. 26. Porro autem, si quemadmodum raptus est a sensibus corporis (& loquuntur de visione B. Ioannis, quam in Apocalypsi descripsit) ne esset in istis similitudinibus corporum que spiritu videntur, ita & ab ipsis rapiatur, ut in illam quasi regiorem intellectualem vel intelligibilem subeat, & fine illa corporum similitudine perspicua veritas cernitur, nulli opinionum falsarum nebula offuscatur. Haec enim Augustinus. Ex quibus latius perpicue constat, visionem intellectualem ex mente Augustini propriè & vele in eo confitetur, ut pura & nuda veritas sine ullo phantasmatum velamine intelligatur.

Divus Thomas in Epist. Pauli 2. Cor. 12. Let. 1. explesse consernat D. Augustini sententiae: constituit enim triplex visionum genus per comparationem ad tres celos. Est autem, inq. ut ibi, triplex visio: scilicet corporalis, per quam videmus & cognoscamus corporea; & imaginaria, qua videmus similitudines corporum; & intellectu, qua cognoscimus naturas rerum in seipsis: nam propriè objectum intellectus est, quod quid est. Et infra: Sed si aliquis videret ipsa intelligibilia & naturas ipsorum, non per sensibilitatem, nec perphantasmata, sic esset raptus usque ad tertium celum. Hac ille. Ex quibus liquido colligitur ex mente D. Thomae, visionis intellectuialis proprium esse intuerti naturas rerum nudas ac in seipsis.

Quod autem ad visionem intellectualem spectat, veritates sine ullis velaminibus purè contemplari, communis etiam est Patrum sententia. D. Bonaventura s. Itiner. aeternitatis, distinct. 4. sic

habet: Secundo modo sit hec revelatio aeternorum, sive visio intellectualis, ut dicit Richardus, quando spiritus humanus per internam inspirationem suavitate tactus, nullis mediatis rebus visibilibus ad celestium cogitationem erigitur, sicut vidit Propheta, qui vidit in spiritu. Et Haymo super Apocal. concordat, ubi dicit: Intellectualis visio sive revelatio sit quandoque non per corporales res, nec per similes, sed ipsa veritas immediatè manifestatur videntibus, quod proprium electorum est. Vnde Salvator Petrus dixit: Caro & sanguis non revelavit tibi, sed Pater meus qui in celo est, per intromissionem inspirationem. Alii Palma: Audiam quid loquatur in me Dominus Deus. Hec occulta revelatio aeternorum videtur innui per hoc quod dictum est Moysi, quando in interioribus deserti dictum est sibi: Dices filii Israël, Qui es, misericordia tua. Hic apparuit, quid haec revelatio sit intellectualis viventibus, quia filius Israël; & in interioribus mentis, quia interiora deserti ingredientibus.

Ecce infra. Sed sciendum est, quod ista revelatio intellectualis aeternorum non sit nisi intelligentibus & interiora ingredientibus, ubi omne velum removetur ab eo. Nam revelatio dicitur quasi vel remotione ab oculi intellectuibus; quoniam remotionem petivit David dicens: Revela oculos noscos, & considerabo mirabilia de Lege tua. De hoc velamine dicit Apostolus: Usque in hodiernum diem velamen veteris Testamenti manet non revelatum, quod in Christo evanescatur. Nos autem revelata facie gloriam Domini speculantes, in eandem imaginem transformamur a claritate in claritatem, tamquam a Domini spiritu. Hac ille.

Nec solummodo in visione intellectuali animam sine phantasmatum ac similitudinum corporearum involucris, sed etiam in aliissima contemplatione hoc ipsum contingere, Patrum & plororum gravissimorum virorum communis consensio est. S. Bernardus Serm. 52. in Cantico, fol. 139r. animam ad divinam contemplationem non tam per similitudines a rebus sensibilibus mendicas, quam a DEO ipso immensis seu infusis ad modum Angelicæ conditionis sublevat, sequentibus verbis docet: Sed moriar, inquit, anima mea a morte etiam, si dici potest, Angelorum, ut praesentium memoria excedens, rerum se inferiorum corporumque non modo cupiditatibus, sed & similitudinibus exusat, sitque pura cum eius conversatio, cum quibus est paratus similitudo. Tali, ut opinor, excessus aut tantum, aut maxime contemplatio dicitur. Rerum enim cupiditatibus vivendo non teneri, humana virtutis est; corporum vero similitudinibus speculando non involvi, Angelica puritatis est: utrumque tamen divini munera est, utrumque excedere utrumque te ipsum transcendere est; sed longe unum, alterum non longe. Beatus qui dicere potest, Ecce elongavi fugiens, & mansi in solitudine.

Idem Bernardus Serm. 55. in Cantico, explicans illa proxime adducta verba, Ecce elongavi fugiens, & mansi in solitudine; Non enim, inquit, i. suis contentus exire, nisi longe se saceret, ut posset quiescere. Et infra: Translatis carnis obiectamenta, ut minime jam obedias concupiscentias ejus; nec tenearis illecebri. Persecisti & superasti te, sed nondum elongasti, nisi & irrueris, undiquephantasmata corporalium similitudinum transvolare mentis puritate prævaleas. Hæc Bernardus.

Huic etiam sententia subscrbit Hugo de S. Victore, lib. 2. de anima cap. 20. Redeat, inquit, ad se mens rationalis, & colligat se in se, ut sine imaginibus corporis, seipsum & omnipotentem DEI invisibilis

vilem natum, ut considerare vult; et rerarumphantasmata imaginum, & quidquid terrenum cogitatio-
ne eius occurrit, reflexus: deinde super semetipsum
surget, & seipsam deserat, atque quod ammodo in
solitudo non veniat, & se in contemplatione sui
Creatoris humilliter subieciet.

Sed & multi clari in eodem cap. pura contemplationis, que sinephantiamarum occursum contingit, proprieates effectusq; explicat, dicens: *Cum enim caperit mens per puram intelligentiam sempercum excedere, & illam incorpore lucis claritatem tota intrare, & in hanc que intrinsecus videt quemdam intimam suavitatis saporem trahere, & ex eo intelligentiam suam condire, & insipientiam vertere; in tantum in hoc mentis excessu pars sua, quia experit omniem sensum, inventur atque obtinetur, ut fiat silentium in celo quas horae dominicae, ita autem contemplantis anima nulla altercantum cogitationum tumultuatione turbetur, nihil inventiens quod vel desiderium petat, vel per saeculum arguat, vel per datum accipiet; sed intra contemplationis tranquillitatem torus & obligitor, intronimatur in quemdam affectum, multum iustificans intorsum ad nescio quam dulcedinem, que si semper sic sentiatur, profecto magnus felicitas efficit.* Nihil sensibilitas, nihil illic agit in matris sed omnis interior via anime proprio interium videtur officio. Purior autem anime pars in illud intimam quietum secretum & summe tranquillitatis arcenam felici jucunditate introducitur. *Vivus quidem sermo est DEI, & effax, & penetrabilior omni gladio anticipari, & pertingens usque ad divisionem anima & spiritus.*

Et idem nihil in creaturis huc divisione mirabiliter cernitur: ubi id quod essentia licet unum est atque individuum, in seipsum scinditur, & quod simplex in se & sine partibus constat, quasi quadam particione dividitur. Neque enim in homine una alia essentia est, ut spiritus, atque alia est ipsa anima, sed prouersus eamdem, simplex in natura substantia: non enim in hoc gemino vocabulo gemina substantia intelligitur, sed cum ad distinctionem ponitur gemina via exsdem essentiis, una superior per spiritum, & altera inferior per animam designatur. In hac igitur divisione anima, & quod animale est, in uno remaneat, spiritu autem, & quod spirituale est, ad summum evolat. Ab infinito dividitur, ut ad summa sublevetur, & ab anima scindatur, ut Domino unitatur. Quoniam qui adhuc deo, unus spiritus est cum illo. Felix divisione, & mirabilis separatio, ubi quod corpulentum & facientium est, deorsum remaneat, & quod spirituale & subtile est, usque ad speculationem divinæ gloriae sublimatur, & in eandem imaginem transformatur. Pars inferior componitur ad summam pacem & tranquillitatem, pars autem superior ad gloriam & beatitudinem. Hactenus Hugo.

Vid. summa Theolog mylticæ Philippi part. 2. Tract. 3. art. 2. & Anto- nii a Spi- riu S. Directo- rium my- gradus: sensibilius speciebus; purgatori, dñm

Hanc etiam tententiam tenet omnes ferē mystici Doctores. D. Bonaventura 3. Itinerario eterni. distinct. 4. art. 2. & 4. Dionysius Cartu- gianus variis in locis, in Opulcul. de via a inclusarum, cap. ult. ut supra cap. 1. hujus tercia Hierarchia retulimus; & in 1. Sentent. dist. 2. ubi tractans de altissima DEI contemplatione & cognitione, inquit in hæc verba: Mens ad hoc, ut DEVm con- templetur, eget purgari quodam intellectum & affe- ctum. Ideo paulo post. l. bolit, per justitiam pðci, id est, per fidem quæ facit j. stam in opere; & si debet per le purgari intellectum, justitia autem affectum. Vtrinque denum purgationis triplex est gradus: intellectus namque purgatus est, cum ab- strahatur a sensibilius speciebus; purgatori, dñm

mundatur ab phantasticis imaginib; purgatoriis. Tract. 3
cum à Physicis aut Philosophis rationibus. Gradus dñs. 5
quoque purgatoris affectus sunt isti: purgator affl. 5
etiam dum mundatur a culpa. purgator est dum accid.
pesequula. purgatorius cum ab occasione peccati
purgatur. Hac D. Bonaventura. Ex concordat Alberto. omnia puz-
dicendo, aliquidq; addendo, Ex parte, inquietus, as-
fectus primo sit purgator a peccato, secundo a pro-
nitate relata ex virtute, tertio a somnitu incendio qua-
rto ab occisionibus peccandi ab extrinseco. Ex part-
ite autem intellectus tollitur primo presentia corpora
que est ad sensum, secundo presentia imaginationis
in aliis imaginacione, tertio alio intellectus accep-
tientis exphantasmate, quarto alio intellectus pro-
gredientis ex principio sibi notis secundum Phan-
osphiam. Ad hanc etremum sequitur, quod elevet se super
ad fidem lumen, & tunc certe DEVm trinum &
unum. Mens enim humanae acies invicta, (id est,
debilis intellectus sine invicta anima rationali,) in
tam excellenti luce non figuratur, (id est, inactum
lumen, quod est Trinitas benedicta, & summa ob-
sum, stabilitate interiori non videtur) nisi per iustitiam
fidei, (id est, per actus virtutiosos ex fide manentes)
emundetur modis ratiōne: portet empaternitatem
aliquo modo aptari. & proportionari sui objecto.
Haec nos Cæthiusianus.

Idem Dionyius in Comment. mystic. Theol. art. 2. etiam ex membris eD. Thomae concedit proposito, etiam in hac vita dari intellectuonem sine ulla phas: aliamutu cooperatione, dum ita lib: *Quia ipsenam Doctorem sanctum* (S. Thomas fecit) *affirmat, ac bene idonee probat in summa contra Gentiles, quod anima rationata ab aliis manens in corpore, quantum ad vires suas inorganicas, immateriales, intellectivas, supremas, super corpus est elevata, & per se subsistens, nec quod totum suum esse comprehensa a corpore, nec enim potentia eius sunt nobiliores aut elevatores, quam sua corpora.* Proclus in solubilitate probat. Ergo vires illa sapientia jam actualia scientia competentes & intelligibili forma agere queunt ex sua natura, sine communione & conversione ad corpora phantasma. & absque administriculo virium sensitivarum, cum modo agentia sequatur medium essendi, & proprietas actionis, ut per tantum agentia. Prterea si istud negetur, non poterit naturali ratione ostendis immortali anima, dicitur S. Thomas sapientis scripti: *neque (ut M. T. lib. De anima sit Philosophus) si anima rationalis in rebus, ut in hac non habet aliquam operationem liberam, alicuius propriam, ac separatam a corpore, non potest extra corpus subsistere, si autem habet actionem buxurandi, potest a corpore separari.*

Quod si dixeris, quod separat & habet alium modum essendi, ergo & operandi, jam presupponit in multis quod restat probandum. Amplius: In ipsa locutione intelligibili specie eius sufficiens relata natura obiectus etiam purius & illimitatus, quam si per species illas adphantasmareturque esset: ergo per partem illam purius certe. quod & experimento datur in his, qui interdum omnino abstrahunt a corpore. Verum, quoniam Thomas quandoque propter nos, allegat B. Dionysius verba, potissimum illud: Non est possibiliter aliud nobis lucere radium divinum, nisi cum recte varii tegumenta sensibilium formantur. Pantheos quod supra expositorum est atque solutione; quia intelligendum est, quantum ad primam intellectus informationem, sicut & illud Philosophi, Intellegentem oportetphantasmatis speculari: nunc tamen ex dictis in Theologia mystica ostendendum est, istud de mente Dionysii non sufficere, sicut hoc sapienter ostensum est a multis eius libris. Aut quippe primo Myst. Theologo, capitulo

TERTIÆ HIEKARCHIAE

GRADVS PRIMVS.

CAPVT II.

Parum contemplationem absque ulla imaginationis cooperazione, infusa à DEO speciebus, sapissime viris perfectis contingere.

Ta circamysticas visiones fortis attentione & sensus derelinque, & intellectuales operationes, & omnia sensibilitas & intelligibilitas, & omnia existentia: eo enim tui ipsius & omnium irretentibili & absoluto excessa ad superstantiam caliginis radium cuncta aferens, & ab omnibus absolutus, mundi & puræ sursum ager.

Quid fortius, quid sententious dicere potuit Sanc-
tus ille? Certè quiphantasmata speculatur, non de-
serit, nec transcedit pure ac penitus omnem sensum
& sensibilitatem universa: nec tam in ista mystica con-
templatione sufficit iste relinquere, nisi & intelligi-
bilis omnia deserantur, & cuncta creatura, operatio-
nesq; propriæ, & ipse qui contemplatur, nec seipsum intueatur. Quid in ista contemplatione conferunt
phantasmata, quando iam apex mentis soli increata
luci intentus est, & unitus per theoriam alamina, per
sapientiam & radicum, per impressiones desiderii?

Borsia eodem dixit cap. Omnum causa soli in-
circumvelatæ & vere appetit transcendentibus omnibus
immunda & materialia, & omnes animos supercelles-
tes. Audi quod ait, incircumvelatæ, id est, sine
sensibilium formarum velamine? Et si portet in han-
tu intuitione & Angelicis purissimæ mentes transcen-
dere, quomodo non magis vix & materialia ista
phantasmata? Adhuc autem, si sine phantasmatu
nequit mens humana quidquam cognoscere, quomodo
vera sunt qua de analogia ac purementia contem-
platione, & superna illustratione Sancti locutisunt &
scriperunt? Cur beatissima David ceteris preferunt
Prophetis qui imaginavas visiones fortissimæ, cum
ipse analogie & pure immaterialiter sine phanta-
smatum velamento divina prævidit mysteria, & sa-
cra cognovis absconditæ. Incerta, inquies, & oc-
cultæ sapientie tua manifestasti mihi.

Adverte & perspicere, quod secundo Regum libro
loquitur de scipo Spiritus Domini locutus est per me,
& sermo eius per linguam meam: sicut lux aurora
orienti sole, manè absque rubore rutilat, & sicut
pluvias germinat herba a terra. At vero dicunt illi,
quod mens humana non illuminatur immediate à
mente Angelica luce immateriali, sed luce illa unita
phantasmata, & prout relucet in illo, à mente hu-
mana conficitur. Et nō mens humana simplex,
immaterialis, deformis capacior est directe & im-
mediatè illuminationis ac lucis Angelica quam ma-
teriale phantasmas? Hac Dionyssius.

Afflentum hinc sententia non contempnendi
Philosophi. Philosophus ipse, in primis lib. 2. de
anima cap. 14. & lib. 3. text. 30. Thianensis ad
textum 39. Toletus quest. 21. Gregorius de
Valentia 1. Tom. suorum Comment. disput. 6.
quest. 1. puncio 3. & quoniam plures alii, qui non
tantum in contemplatione supernaturali & divi-
na, sed etiam in contemplatione naturali rerum
abstractarum cuiuslibet Sapientis sine phantas-
matum speculazione contingere posse hujusmodi in-
tellectionem docuerunt. Constat igitur ex su-
perioribus, viros perfectos & heroicos aliquan-
do ita à DEO opt. max. ad divina eveni, ut
omnes corporearum similitudinum imagines
umbrasque transcendent (quod ipsum plenius
sequenti Capite confirmabimus) vel saltem
quodira subtiles & spirituales sint ista simili-
tudines intentionales & corporeæ, ut vix ad-
verti aut percipi possint, ut significare vi-
detur S. Doctor Angelicus 2. 2. quest. 174
art. 2. ad 4.

QVMVIS, si secundum communem natu-
ræ ordinem loquuntur, intellectus noster
sine imaginationis cooperatione intelligere non
valeat, ed quod pro hoc statu intellectus noster
in cognoscendo naturaliter pendeat à phantas-
matione, tamquam ab excitante, vel
tamquam à potentia necessariò concomitante
operationem intellectus pro hoc statu: (& hoc
est quod Aristoteles & D. Thomas, ut suprà
Cap. præcedenti, docuerunt:) tamen si sermo
fi de animalibus illis perfectissimis, qua aliquando
divina dignatione ad supernaturalem & pla-
nè Angelicam contemplationem à DEO suble-
vantur, tunc non est dubium, eas ita abstrahit à
corporeo omni similitudine, ut sine illa phan-
tasmarum admiratione, vel saltem impercep-
tibili, pure & nodè superna ac divina con-
templari possint, ut ex Patribus præcedenti Cap. ci-
tatis non obscurè colligitur.

Portò ut hæc clatio a fiant illud in primis ani-
madvertendum erit, in nostra anima, sive in no-
stra mente, hoc est superiori rei pars (ut ex D.
Thomæ doctrina colligitur q. 12. de verit. art.
12. in corp. & 2. 2. quest. 174 art 2.) duas ve-
luti facies esse, aut ut in oicam, januas: alteram,
qua respicit ac contemplatur æternam; alteram,
qua temporalia speculator, deque nis judicat ac
discernit. Hæc facies, qua temporalibus in-
tendit, à rebus sensibilibus similitudines mendicat,
quibus juvatur, ut ad contemplationem
spiritualium & incorporearum rerum affligerat.
Prima vero facies, que nobilior ac sublimior est,
pro conditione status vitæ praeferrit, quia immo-
ta corpori est, penderit eam à corporis coopera-
tione, nempe ab imaginatione: quia opus est
illam inclinari ac veluti incurvari ad speculanda
phantasmata ab imaginatione subministrata, ita
ut nec DEUM, nec intelligibilia alia, quantumvis
à materia abstrahantur, sine imaginationis o-
peratione queat intelligere. hoc tamen intra na-
ture limites semper fieri contingit. At DEUS
aliquo tempore portat illam quæ versus Orientem,
id est, æternitatem respicit, le solo dignatur a-
perire, ac ad animam clavis sensum janvis le-
cretius introire. Obieratis ostium ingressus est
ad discipulos; sic quoque ad animam dilectam
sponam ingreditur, ac dulcissim cum ea millet
colloquia, quorum non vult partem illam infe-
riorem, quæ est veluti superioris ancilla, parti-
cipem fieri. Tunc vero anima omnino in-
dependenter à corpore, Angelico more o-
peratur.

Opera pretium igitur est, modum istum in-
telligendi sine illa imaginationis cooperatione,
qui difficultas apparer, luculentius explicare. Pot-
est autem hæc pura intellectus operatio dupli-
citer contingere. Primum, Si DEUS immixtus pro Elucida-
illo tempore species intelligibiles infusa, quas tur am-
DEUM